

Oordeel: Gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen

Samenvatting: Patiënte, een vrouw tussen 95-100 jaar, had multiple ouderdomsaandoeningen zoals artrose en osteoporose, leed veel pijn en was stram en stijf. Zij was sterk beperkt in haar mobiliteit. Zij zag en hoorde slecht en had astmatische bronchitis.

Patiënte was aan huis gekluisterd en leed onder het verlies van regie over haar leven en de mogelijkheid tot zinvol functioneren.

Patiënte uitte anderhalf jaar voor het overlijden een concreet verzoek. De SCEN-arts vond dat niet aan de wettelijke zorgvuldigheidseisen was voldaan. De huisarts en diens opvolger voerden euthanasie daarom niet uit. Drieënhalve maand voor het overlijden wendde patiënte zich tot de SLK.

Volgens de arts, een specialist ouderengeneeskunde, en de consulent was het lijden uitzichtloos en ondraaglijk voor patiënte.

OORDEEL

van de Regionale toetsingscommissie euthanasie voor de Regio (...) betreffende de melding van levensbeëindiging op verzoek

(...)

1. PROCEDURE

De commissie heeft van de gemeentelijke lijkschouwer de stukken ontvangen als bedoeld in artikel 10 van de Wet op de lijkbezorging inzake de melding van de arts van levensbeëindiging op verzoek bij patiënte.

De navolgende stukken zijn ontvangen:

Formulier lijkschouwer

Formulier arts

Verslag arts

Verslag consulent

Aanvullende gegevens:

- dossier Stichting Levensindekliniek (verder te noemen: SLK)
- specialistenbrieven
- patiëntenjournaal huisarts
- verslag van de door de huisarts geraadpleegde consulent
- schriftelijke wilsverklaring

2. FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

Uit de verslaglegging van de arts en de consulent en de overige ontvangen gegevens is gebleken ten aanzien van:

a. Karakter van het lijden, voorlichting en alternatieven

Bij patiënte, een vrouw van 95-100 jaar, was sprake van multipale ouderdomsaandoeningen. Er was sprake van artrose en osteoporose, waarvan patiënte veel pijn ondervond en waardoor patiënte sterk beperkt was in haar mobiliteit. Daarnaast was sprake van een sterk verminderde visus en gehoor en van een astmatische bronchitis.

Genezing was niet meer mogelijk. De behandeling was uitsluitend nog palliatief van aard.

Het lijden van patiënte bestond uit pijnklachten, stijfheid/stramheid, sterk verminderde mobiliteit, een slechte visus en een slecht gehoor. Patiënte had last van haar toenemende fysieke beperkingen waardoor zij aan huis gekluisterd was geraakt. Ook was zij toenemend afhankelijk van de zorg van anderen geworden. Zij had een sterk karakter en was altijd zelfredzaam geweest en zij leed onder het verlies van regie over haar leven. Ook leed zij onder toenemende incontinentie en onder het feit dat een naaste van haar recentelijk overleden was.

Zij leed onder de uitzichtloosheid van haar situatie en het niet meer in staat zijn tot enig zinvol functioneren.

Patiënte ervoer haar lijden als ondraaglijk. De arts was ervan overtuigd dat het lijden voor patiënte ondraaglijk en naar heersend medisch inzicht uitzichtloos was.

Er waren geen voor patiënte aanvaardbare mogelijkheden meer om het lijden te verlichten.

Uit de stukken kan worden afgeleid dat de arts en de specialisten patiënte voldoende hebben voorgelicht over de situatie waarin zij zich bevond en haar vooruitzichten.

b. Verzoek tot levensbeëindiging

Patiënte had eerder met haar eigen huisarts over euthanasie gesproken. De huisarts heeft toen, anderhalf jaar voor het overlijden, een SCEN-arts geraadpleegd. Nadat deze tot de conclusie was gekomen dat niet aan de wettelijke zorgvuldigheidseisen was voldaan, heeft de huisarts aangegeven niet bereid te zijn tot uitvoeren van de euthanasie. Ook met de opvolger van deze huisarts, haar huidige huisarts, heeft patiënte over euthanasie gesproken. Zij gaf aan niet bereid te zijn de euthanasie uit te voeren.

Patiënte is ongeveer drieënhalve maand voor het overlijden bij de SLK aangemeld.

Ongeveer vijf weken voor het overlijden heeft patiënte de arts, een specialist ouderengeneeskunde, om daadwerkelijke uitvoering van de levensbeëindiging verzocht. Zij heeft haar verzoek tijdens de daarop volgende twee bezoeken van de arts steeds herhaald.

Volgens de arts was er sprake van een vrijwillig en weloverwogen verzoek.

c. Consultatie

De arts raadpleegde als consulent een onafhankelijke SCEN-arts. Deze consulent bezocht patiënte negen dagen voor de levensbeëindiging nadat hij door de arts over patiënte was geïnformeerd en inzage had gekregen in de relevante medische documentatie.

De consulent gaf in zijn verslag een samenvatting van de ziektegeschiedenis en de aard van het lijden van patiënte.

In zijn verslag kwam de consulent mede op basis van het gesprek met patiënte tot de conclusie dat aan de zorgvuldigheidseisen was voldaan.

d. Uitvoering

De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek uitgevoerd met de middelen, in de hoeveelheid en op de wijze als aanbevolen in de KNMG/KNMP Richtlijn Uitvoering euthanasie en hulp bij zelfdoding van augustus 2012.

3. BEOORDELING

De commissie toetst achteraf het handelen van de arts aan de hand van de zorgvuldigheidseisen vastgelegd in artikel 2 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding. De commissie overweegt of er naar heersend wetenschappelijk verantwoord medisch inzicht en naar in de medische ethiek geldende normen aan de zorgvuldigheidseisen is voldaan.

Gelet op bovenstaande feiten en omstandigheden is de commissie van oordeel dat de arts tot de overtuiging kon komen dat er sprake was van een vrijwillig en weloverwogen verzoek van de patiënte en van uitzichtloos en ondraaglijk lijden. De arts heeft de patiënte voldoende voorgelicht over de situatie waarin deze zich bevond en over haar vooruitzichten. De arts is met patiënte tot de overtuiging kunnen komen dat er voor de situatie waarin zij zich bevond geen redelijke andere oplossing was. De arts heeft tenminste één andere, onafhankelijke arts geraadpleegd, die patiënte heeft gezien en schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven over de zorgvuldigheidseisen. De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek medisch zorgvuldig uitgevoerd.

4. BESLISSING

De arts heeft gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen bedoeld in artikel 2 lid 1 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.